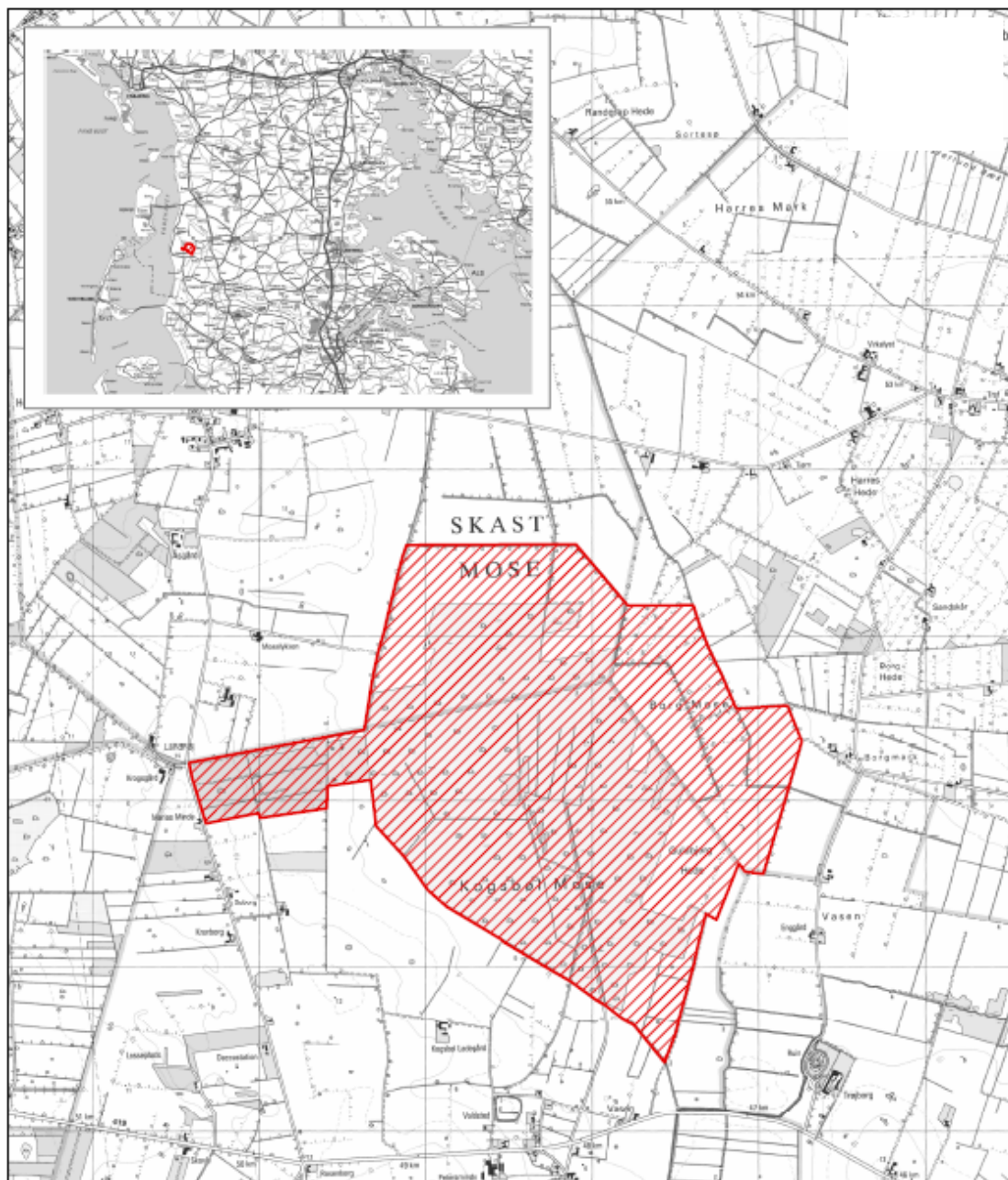


Fuglebeskyttelsesområde – Kogsbøl og Skast Mose



Kogsbøl og Skast Mose (F69)

 Fuglebeskyttelsesområde (F69)

0 500 1.000 2.000
Meter



1. Beskrivelse af området

Fuglebeskyttelsesområde:

- F69 Kogsbøl og Skast Mose

557 hektar

Kogsbøl og Skast Mose ligger centralt i det åbne land mellem Ballum, Hjerpsted og Bredebro. Størstedelen ejes af staten (Direktoratet for Fødevarerhverv). Mosearealerne er fredede (Fredningskendelse, 1977). Området er en nedbrudt højmoser (7120) under tilgroning med blandt andet birk (91D0) og græsser. Stedvis kan tue- og højstruktureringer stadig erkendes, ligesom en lang række karakterarter for højmoser fortsat er tilstede. Mosen gror til, fordi den drænes via kanaler og grøfter. Samtidig sker der - særligt i den sydlige del - en næringsberigelse, som ændrer vegetationens sammensætning til fordel for mere næringskrævende arter.

Mosen og det omgivende terræn er fladt. Den nordlige del af mosen (Skast Mose) afvandes mod nord til kanalen Hørmøls. Den centrale og sydlige del (Kogsbøl Mose) afvandes mod syd til Vestre Randkanal. En asfalteret vej fører ind til den centrale del af mosen og vidner om tidligere tiders tørvegravningsvirksomhed i området.

Rørhøg, Hedehøg, Mosehornugle, Urfugl, Tinksmed og Sortterne yngede i området i 1970'erne. De er formodentligt alle forsvundet siden hen. Men Rødrygget Tornskade forekommer i mosen. Dele af mosen er blevet plejet ved rydning af trævækst og afgræsning.

Nedenstående tabel giver et historisk overblik over antallet af ynglefugle for arter fra fuglebeskyttelsesdirektivet (Danmarks Miljøundersøgelser, 2006; Skov- og Naturstyrelsen, 1995).

Art fra fuglebeskyttelsesdirektivet	1983 (SNS)	1988-89 (SNS)	1993-94 (SNS)	1992-97 (DMU)	1998-2003 (DMU)
Hedehøg	3-4	0	0	0	0
Mosehornugle	1	0	0	0	0
Plettet rørvagtel	+	0-1	0	0	0
Rørhøg	1	0-1	0	0	0
Sortterne	+	0	0	0	0
Tinksmed	0-3	0	0	0	0

2. Udpegningsgrundlag:

Fuglebeskyttelsesområder – Arter:

Y: Ynglende art.

Områdekode	Art	Status	Bestand
F69	Rørhøg	Y	0-1
	Hedehøg	Y	0
	Tinksmed	Y	0
	Sortterne	Y	0
	Mosehornugle	Y	0-1

Kendte og potentielle levesteder

Rørhøg er potentiel ynglefugl i de centralt beliggende åbne mosearealer.

3. Datapræsentation:

Oversigt over tilgængelige data:

Art fra fuglebeskyttelsesdirektivet	Bilag	NOVANA	Andre data
Rørhøg	Bilag 1, DOF-udtræk	-	DOF, 2006
Hedehøg	Bilag 1, DOF-udtræk	-	DOF, 2006
Tinksmed	Bilag 1, DOF-udtræk	-	DOF, 2006
Sortterne	Bilag 1, DOF-udtræk	-	DOF, 2006
Mosehornugle	Bilag 1, DOF-udtræk	-	DOF, 2006

4. Foreløbig trusselsvurdering:

På baggrund af de tilgængelige data om naturtyper og arters forekomster er der foretaget en foreløbig vurdering af truslerne mod arterne og naturtyperne i Natura 2000 området. Truslerne omfatter påvirkninger, hvor der er en begrundet mistanke om, at de har en negativ betydning for naturtilstanden. De største trusler er gennemgået i de følgende afsnit (4.1 – 4.6).

4.1. Eutrofiering

Den luftbårne kvælstofbelastning ligger på middel niveau for landsdelen. Afsætningen skønnes at ligge omkring 18-20 kg N/ha/år, hvilket er et godt stykke over mose-naturtypernes tålegrænse. Sammen med afvandingen er kvælstofbelastningen årsag til den hastige tilgroning. Der løber ikke vandløb ind i mosen, hvilket betyder, at der ikke tilføres næringsstoffer med overfladevand.

4.2. Tilgroning

Mosen gror til i vedvækst og græsser – primært blåtop og bølget bunke. Tilgroningen er taget til siden mosen blev fredet i 1977, og gennem de sidste 20 år er tilgroningen accelereret.

4.3. Hydrologi

Mosen afvandes via drækanaler og grøfter. Afvandingen forårsager udtørring i de tidlige forårs- og sommermåneder. Vandstanden ligger således lavere end de naturlige økologiske forhold betinger. I den sydlige del antyder den kraftige vækst af tagrør og dunhammer, at mosen er i kontakt med grundvand og de underliggende minerogene jordlag.

4.4. Invasive arter

Gran og fyr udgør en del af tilgroningen.

4.5. Arealmæssige ændringer

I takt med tilgroningen er de lysåbne arealer reduceret stærkt, herunder typisk højmose og hedemose.

4.6. Forstyrrelse af arter

Mosen ligger relativt afsondret, langt fra offentlig vej. Den er samtidig relativt ufremkommelig, så der er ikke nogen væsentlig forstyrrelse af arterne på udpegningsgrundlaget.

Udpegningsgrundlag	Trusselsvurdering	
Rørhøg	IV	Manglende redepladser
Hedehøg	IV	Ændring af redepræferencen til vinterafgrøder => flytter ud af området
Tinksmed	V	Tilgroning
Sortterne	V	Tilgroning, udtørring
Mosehornugle	V	Tilgroning

5. Modsatrettede interesser

Sikring af høj naturtilstand for de fuglearter, som udgør områdets udpegningsgrundlag, giver ikke anledning til modsatrettede interesser.

6. Naturforvaltning og pleje

Sønderjyllands Amt har udført pleje i området i form af rydning og kreaturafgræsning i dele af mosen. På hedearalerne, som omfatter ca. 30 ha i mosens østlige del, har plejen haft god effekt på guldblomme.

I midten af 1980'erne gennemførte Sønderjyllands amt rydninger i den centrale-sydlige del af mosen, med god effekt. Tilstanden blev forsøgt fastholdt gennem græsning, først med får, siden med kreaturer. Bunden var imidlertid for våd i gæsningsæsonen, i hvert fald for de dyreracer der var til rådighed (Spelsau, Hereford). Græsningen med Herefordkvæg blev derfor flyttet til ca. 30 ha hedemose i mosens østlige del, som er blevet græsset frem til 2005.

I kombination med rydning af krat har græsningen ført til, at der er opstået et relativt lysåbent areal, med spredte grupper og større arealer af middelstore træer (Birk, pil, poppel). De lysåbne arealer har karakter af hedemose/surt overdrev. Arealerne skønnes dog for små og for lukkede til at virke tiltrækkende på f.eks. Mosehornugle, men er et godt tilholdssted for Rødrygget Tornskade.

Der er lavet opmålinger af terræn og vandløb i området med henblik på et projekt for vandstandshævning og stabilisering. I første omgang kun på de statsejede arealer. I den sydlige del af mosen er der registreret vandstandssvingninger på over 1 m mellem sommer og vinter.

Der er ingen MVJ- eller plejeaftaler i området.

7. Nykonstaterede eller nyindvandrede arter og naturtyper

Nedenfor er angivet nykonstaterede eller nyindvandrede forekomster af arter eller naturtyper, der aktuelt ikke indgår i udpegningsgrundlaget, men som vil skulle vurderes i forbindelse med en kommende revision af udpegningsgrundlagene. Det drejer sig eksempelvis om arter og naturtyper på bilag 1 eller 2 til EF-habitatdirektivet eller på bilag 1 til EF-fuglebeskyttelsesdirektivet.

Området er ikke udpeget som habitatområde, men der forekommer en række naturtyper og arter fra direktivets bilag I og II. Dette kan være relevant i forbindelse med en eventuel revision af de danske habitatområders udbredelse.

Rødrygget Tornskade forekommer i mosen (pers. medd., Sønderjyllands Amt).

Områdekode	Habitatnaturtype eller art
F69	Rødrygget Tornskade
Habitatdirektivet	7120: Nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig gendannelse
Habitatdirektivet	3160: Brunvandede søer og vandhuller
Habitatdirektivet	91D0: *Skovbevoksede tørvemoser

8. Materiale-lister:

Liste over manglende data:

- Mangler data for ynglefugle på udpegningsgrundlaget.

Liste over anvendt materiale:

- Dansk Ornitologisk Forening (2006): *Udtræk af DOF-basen*. Bearbejdet af Peter Lange, Naturplan.
- Danmarks Miljøundersøgelser: *Udtræk af fugletællingsdatabaser for fuglebeskyttelsesområder*, udsendt 23. februar 2006.
- Fredningskendelse (1977): *Skast og Kogsbøl moser*.
- Grøn, P.N. (tekst) & Spanggaard, G (red.) (2002): *Plante- og dyrelivet i Kogsbøl Mose og Skast Mose 2001*. Sønderjyllands Amt. Bio/consult.
- Skov- og Naturstyrelsen (1995): *EF-fuglebeskyttelsesområder og Ramsarområder*.

Liste over andet relevant materiale:

- Sønderjyllands amt (2002): *Regionplan 2001-2012*.

Bilag

Bilag 1: Dansk Ornitologisk Forening (2006): *Udtræk af DOF-basen*. Bearbejdet af Peter Lange, Naturplan.

Bilag 1: Dansk Ornitologisk Forening (2006): Udtræk af DOF-basen. Bearbejdet af Peter Lange, Naturplan.

dof delområder:

Skast og Kogsbøl Mose

505200 F69

**forekomst af arterne på udpegningsgrundlag samt bilag1 arter jf. dofbasen, max. antal fugle
2003-2005:**

ARTNR	ARTNAVN	Skast og Kogsbøl Mose
02430	Havørn	1
02600	Rørhøg	2
02610	Blå Kærhøg	1
02630	Hedehøg	1

Noter: oplysningerne fra områder er mangelfulde.

forekomst af liste-1 arter udover arterne på udpegningsgrundlaget:

Havørn og blå kærhøg er trækfugle.

bemærkninger til datasættet:

oplysningerne fra området er mangelfulde.